

СЕГА

НАБЛЮДАТЕЛ

Челен опит

В Испания ловят терористи без да ограничават човешки права

Тероризмът е евтина дейност и никога няма да изчезне, той е политика, а не религия, твърди магистратът Хавиер Бермудес, осъдил десетки терористи

ПЕТЪР ПЕТРОВ

Испанският съдия Хавиер Бермудес

го има.

Легенда е, че тероризмът е скъпа работа. Мит е и това, че в основата си той е изграден на готовността на извършителите да се самоубиват. Терорът е политически мотивиран, а религията е само легитимация. Заблуда е и, че той може да бъде изкоренен, него винаги ще

Това са само част от тезите на испанския съдия Хавиер Гомес Бермудес, изложени в София преди дни. Те правят на пух и прах много твърдения, включително и на високопоставени държавници и шефове на специални служби. Магистратът е шеф на наказателното отделение на Националната аудиенция на Испания - специализиран съд по обвинения в терор, организирана престъпност, наркотрафик и корупция по високите етажи. Бермудес е осъдил през последните години десетки терористи, включително и извършителите на

най-кървавото престъпление в Европа -

взривовете в мадридската гара "Аточа" на 11 март 2004 г., отнели живота на над 190 и ранили други 1800 човека. В продължение на 4 месеца всеки ден по 8 часа той гледа делото, по което са обвинени 28 души. Сам казва, че обичайно подобно дело може да бъде приключено за не по-малко от година и половина. Благодарение на стотици помощници обаче успява да разпита за 4 месеца над 400 свидетели. Накрая са произнесени тежки присъди срещу 24 души, само 2 присъди са отменени от Върховния съд. Сред наказаните има и хора, които по един или друг начин са подпомагали терористите. Сред тях са и някои от падналите в горната инстанция присъди. 100 процента от извършителите на атентатите бяха осъдени, казва Бермудес.

Тероризмът не е построен върху жертвоготовността и готовността за самоубийства, смята съдията. До самоубийства се стига единствено ако обектът, който се атакува, е много защитен. В огромна част от случаите обаче тези хора изобщо

нямат намерение да сложат край на живота си

Доказателство е и атентатът на гара "Аточа". Тук 8 от терористите се самоубиват месец по-късно едва когато разбират, че са обградени отвсякъде от полиция.

Бермудес разказва, че Испания има проблем с тероризма още от края на 19-и век. По онова време при атаки са убити трима министър-председатели, прави се опит и за убийство на крал. Следват години, в които няма атентати. През 1963 г. на сцената идва баската ЕТА, както и още две големи групировки. Появяват се и антитерористични организации, които дори повече си служат с атентати и терор. Създава се и Тера юве в Каталуния, както и структура в Андалусия, която иска областта да стане ислямска държава. "Все едно някой да дойде в България и да иска възстановяване на Османската империя", коментира Бермудес. По негови думи на испанска територия сега действат ЕТА (иска социалистическа държава Баския), ГРАПО (бори се за край на фашизма и за комунизъм) и джихадския тероризъм.

Според съдията терорът е гаден с това, че не опитва да удари някой държавен глава например, а гледа да убие и рани много хора. По този начин

всеки човек е потенциална жертва

Бермудес е считан за мишена №1 на ЕТА, които постоянно нарича терористична банда. Ходи с денонощна охрана, която спи дори в тях. След делото "Аточа" тя дори е засилена.

Освен че е осъдил мнозина от ЕТА, съдията е спрял и два вестника, финансирани от баската организация.

Друг мит, който разбива Бермудес, е това, че тероризмът струва много пари. Атентатите в САЩ през 2001 г. са стрували по-малко от 500 000 долара, като, преди да се самоубият, терористите са върнали 20 000 долара. За атентата в Танзания са изхарчени по-малко от 30 000 долара. За потопяването на кораба "Коул", който струва десетки милиони долари, са отишли едва 10 000 долара. Кървавата баня в Бали, Индонезия, при която загиват над 100 души, е струвала 70 000 долара. Евтин е бил атентатът и в Мадрид. Обичайно терористите се финансират от дребни престъпления - измами, фалшифициране на кредитни карти, продажба на крадени телефони, скромна търговия на дрога ...

Това обаче не означава, че терористите нямат подредено финансиране. Напротив. Те откриват всеки пробив във финансовите системи и обичайно въртят пари на места, в които има слабо противодействие на прането на пари. Превеждат малки суми, обикновено под 3000 евро, а много често дори само по 50-100. Така предотвратяват възможността за контрол. Джихадският тероризъм пък използва традиционни религиозни организации. Освен това при него

има и системата хавала

При нея се въртят пари, без да се оставя каквото и да е следа. Така, ако някой иска да изпрати пари от Испания за Ирак да речем, отива

при хавалист. И му казва, че иска да прати 300 евро. Хавалистът в Мадрид се обажда на "колегата" си в Ирак и му казва - дадени са ми 300 евро, дай ги на съответния човек в Багдад. Така няма преводи, няма сметки, няма диря. Всичко става кодово и е много трудно да се хване.

Според съдията друг мит е виждането, че тероризмът е йерархична дейност. Дезорганизиран е. Така например "Ал Кайда" са 200 човека, които се крият в планините между Пакистан и Афганистан. Има и още една структура на "Ал Кайда" - в Магреба (участват мароканци и алжирци). Останалите не са подчинени на "Ал Кайда" и са напълно автономни и независими групи.

По негово мнение е много грешно да се прави аналогия между ислямизъм и джихадизъм. Според Бермудес има

четири концентрични кръга

Първият, най-вътрешният, са 2-те групи "Ал Кайда" - наброяващи между 400 и 2000 души. Вторият кръг е от активни членове, готови лично да се включат в тероризъм - те са до 200 000 човека. Третият кръг са симпатизанти, споделят целите - те са около 500 млн. души. Достатъчно е тези хора да дадат дори по едно евро и всеки може да изчисли какво може да се направи с бюджет от 500 млн. евро. Последният, четвърти кръг са ислямистите - те са между 1.5-1.7 млрд. души. И повече от милиард от тях със сигурност не изповядват терористични идеи. Но 25-30 на сто от ислямския свят не е готов да участва лично, но определено подкрепя целите на терористите, смята Бермудес.

Опитът му като магистрат по дела, свързани с атентати, сочи, че наистина терористите вече

са сменили личния контакт и правят почти всичко по Интернет -

набират хора, обучават се, набавят си оръжие, обменят информация.

По негово мнение терористичните организации не разполагат с оръжие и средства за масово унищожение. Не могат и да се сдобият. За целта трябва да имат подкрепа на цели държави. Според Бермудес тероризмът е заплаха само за гражданите, а не за държавата. Целта на терористите е всяването на масов страх в хората. Тук държавите използват, че когато има повече жертви, веднага започва искане за повече права и за повече средства за борба с тероризма. Нещо, което е толкова опасно, колкото и самият тероризъм. Защото така може

да се разруши демократичната държава

в нейната основа - като се ограничат правата на гражданите и тяхната свобода.

Испания например не е променила нито един свой закон след атентата в Аточа и въпреки това е успяла да се справи със ситуацията и да осъди тежко извършителите. Не остават ненаказани пространства.

Защото се съдят не само извършителите, но и тези, които ги подкрепят и им симпатизират.

В испанските закони има 2 текста, които позволяват обиски и подслушвания без съдебно разрешение при неотложни случаи. Тези правила обаче никога не са използвани, защото

винаги има дежурен съдия - 24 часа в денонощието,

365 дни в годината, разказва магистратът. А в България има по над 1000 случая годишно, в които е използвано правото на вътрешния министър да разрешава използване на специални разузнавателни средства за 24-часа. В Испания това право не е използвано, макар че терористичните актове там понякога са всекидневни.

Според испанския съдия равновесието "свобода-сигурност" е много важно и е фалшиво посланието от рода "аз ще ви дам повече сигурност, ако вие ми дадете повече правомощия и се съгласите да ви бъдат ограничени правата". Просто срещу тероризма трябва да се действа само със законовите мерки на демократичната държава, смята той.

Бермудес разказва и как успяват да се справят с фалшивите обвинения срещу магистратите за корупция. Така на него на няколко пъти са му откривали фалшиви сметки в Швейцария в опит да бъде шантажиран. "Тогава отиваме при прокурор и подписваме искане да бъдем проверявани и разследвани, като разрешаваме достъп до цялото ни имущество, да бъдем подслушвани и т.н.", разказва испанецът. И твърди, че намират начин да си почистят системата. Така върховен съдия се обадил на колега от националната аудиенция и го помолил да пусне под гаранция арестувано лице, като гарантирал, че няма да изчезне. Оказало се, че задържаният е италиански мафиотски бос, който веднага се изпарил. Двамата съдии веднага били осъдени на затвор и им било забранено да правораздават доживот.

Само така са успели да осъдят министри, включително и от действащо правителство, банкери, политици, генерали от армията и полицията. При това само с 26 съдии и още толкова прокурори. Дали ние ще доживеем това да се случи и у нас?

Независимо че атентатът на мадридската гара Аточа е най-крвавото престъпление в цяла Европа, Испания не промени нито един закон и не ограничи човешки права.

Снимка: РОЙТЕРС

Само за 4 месеца съд,

ръководен от Хавиер Бермудес, разпита 400 свидетели и осъди над 20 души заради смъртта на 190 и раняването на близо 2000 души при кървавата баня на 11 март 2004 г.

Снимка РОЙТЕРС